

PayderBülten:18

Paylaşım Ekonomisi Derneği İletişim Bülteni

Kasım 2024

Robotaksiler Ulaşımın Geleceğini Nasıl Etkileyecek?

Birçok otomotiv meraklısı 10 Ekim 2024 Perşembe günü Tesla'nın Robotaksi tanıtımını yakından izledi. Her ne kadar Tesla CEO'su Elon MUSK yatırımcıların beklentilerini tam karşılayamadı ama yine de önemli mesajlar gördük.

CyberCab adıyla tanıtılan 2 kapılı otonom otomobilin direksiyon ve pedal olmaksızın yapay zekâ ile yönetilen robotik bir ulaşım aracı olacağını gördük. Mil başına 20 cent ulaşım maliyeti ve 30 bin \$ altına konumlanacak fiyatı dikkat çekti. Özellikle batarya şarjının kablo ve priz gerektirmeyen indüksiyon şarj şeklinde olması önemli bir detaydı.

Öte yandan yine otonom ve 20 yolcu kapasiteli bir midibüs modeli olan RoboVan taşıtı da görücüye çıktı.

Yapılan bu tanıtım, 2027 yılından itibaren karayollarında tamamen yapay zekâ destekli robot yönetimiyle gidecek sürücüsüz robotaksilerin boy göstereceği yepyeni bir çağa girdiğimizi gösteriyor. Bu yeni ulaşım çağı, taşıt sahibi olmayı sorguluyor. İstedğimiz süre için dijital yolla kiralayacağımız bu taşıtlarda sadece yolcu olacağımızı söylüyor. Bir robotaksi sahibi olsak da bunu robotaksi işleticisi şirketlere verip para kazanacağımız bir iş tanımı yapıyor. Kısaca, ulaşımında taşıt paylaşımı baskın hale geliyor.

Hatırlanacağı gibi, on beş yıl önce Uber, paylaşımlı yolculuğu geniş çapta hayatımıza sokmaya başlamıştı.

Paylaşım ekonomisinin dev uygulamalarından birisini gerçekleştiren Uber, geçtiğimiz 29 Ağustos 2024 günü otonom sürüş yazılımı sağlayıcısı olan Wayve'ye stratejik bir yatırım yaparak, Wayve'nin

yazılımı ile çalışan otonom taşıtları dünya çapında devreye alacağını açıkladı. Bu da önemli bir gelişme.

Öte yandan Google'ın sahibi olduğu Waymo, ABD'nin Phoenix Sky Harbor Uluslararası Havalimanı'nda 7/24 robotaksi hizmeti vermeye başladı.

Tabii Çinlileri de unutmamak gerekiyor. Baidu markalı robotaksiler Çin'de hizmete devam ediyorlar.

Tüm bu şirketler, kazançlı bir pazar olacağına inandıkları otonom sürüş ortamının oyuncularını olarak, otonom taşıt teknolojileri geliştirmeye milyarlarca dolar harcamaya devam ediyorlar. Ancak kritik soru şu: Robotaksiler gerçekten otonom taşıtların geleceğini oluşturabilecekler mi?

Otonom taşıtlar, ulaşım endüstrisi için daha güvenli yollar, daha az trafik sıkışıklığı ve herkes için daha fazla verimli mobilite vaat eden bir gelişme olarak belirtiliyor. Bu vizyonun merkezinde ise robotaksiler var. Bunlar akıllı telefonlarımızdaki dijital uygulamalar yoluyla kiralanıp kendi kendine adresimize geliyor, bizi alarak istediğimiz yere götürüyor.

Robotaksiler, paylaşılan taşıtlar olarak ekonomi yaratıyorlar. Teorik olarak, fiyatları itibarıyla taşıt sahipliğine de uygun maliyetli bir alternatif sundukları için kentsel ulaşımında devrim yaratabilme potansiyeline sahiptirler.

Robotaksiler ayrıca toplu taşıma ağı içinde toplu taşıma merkezleri ile nihai varış noktaları arasında bir bağlantı sağlıyor. Bu da toplu taşıma kullanımının artmasına, kişisel araçlara bağımlılığın azalmasına ve daha sürdürülebilir, çevreci bir kentsel yaşam demek olacak.

Robotaksilerin bu olumlu yanına rağmen, otonom teknolojiler o kadar da yalın ve sorunsuz değiller. Otonom sürüş teknolojisinin geliştirilmesi, yapay zekâ, sensör teknolojisi ve taşıtlarla tüm çevre unsurlarının dijital iletişimi aslında sürekli gelişme isteyen karmaşık ve maliyetli bir uğraş. Waymo gibi şirketler, belirli alanlarda tamamen özerk bir taşıt çağırma hizmeti başlatmak gibi oldukça yol katetmiş olsalar da, bu hizmetlerin kapsamı ve coğrafyası hala sınırlı.

Bu zorlukların altını çizen Hyundai destekli otonom taşıt şirketi Motional, geçen Mayıs ayında otonom taksi filosunun yatırımını ertelediğini duyurmuştu. Yine de konuyu uzun vadeli hedef olarak gündemde tutacaklarının altını çizelim.

Robotaksinin yaygın bir şekilde benimsenmesi için ödeme sürecinin taşıt çağırma işlemine entegre edilmesi gerekiyor. Yolcular, mevcut taşıt paylaşım platformlarında keyif aldıkları şekilde nakit olmayan dijital bir ödeme sistemi beklentisi içinde olacaklardır.

Ek olarak sürücüsü olmayan bir robotaksinin içinde atıştırmalıklar, taşıt içi eğlence, Wi-Fi gibi ek hizmetler için aynı dijital ödeme sisteminin geçerli olması gerekecek. Yani otonom taşıt, yolcunun talebine uygun işlemleri otomatik olarak yapabilen bir satış terminali görevi görmeli.

İşte burada yepyeni bir pazar karşımıza çıkıyor. Çünkü henüz taşıtların içinde yolculuk ederken böyle ücret karşılığı hizmetler talep etmiyoruz. O nedenle, taşıt içi ödemeler gibi yeni bir kategori başlatmaktan söz ediliyorsa, bunu mevcut ödeme yöntemleri kadar uygun hale getirmek gerekiyor. Uzmanların görüşü de bu yönde.

Ödemeler, robotaksi işleten kuruluş ile diğer yan hizmet kuruluşları arasında B2B olarak da tercih edilebilir. Buna bakım hizmetleri, enerji ödemeleri ve diğer lojistik giderler dahil edilebilir. Bu işlemleri verimli bir şekilde gerçekleştiren otomatik ödeme sistemleri, robotaksi filosunu faal durumda ve uygun maliyet altında tutmak için kritik öneme sahip olacaklardır.

Sonuç olarak, robotaksilerdeki ödemeler sadece yolculuğun kendisiyle ilgili olmayacaktır. Müşteri tercihleri, seyahat şekilleri ve taşıt içi satın alımlar gibi robotaksilerin ürettiği veriler üzerinden de para kazanılabilir. Şirketler, anonim verileri üçüncü şahıslara satarak veya pazarlama ve reklam gibi faaliyetlerde kullanarak yeni gelir kaynakları oluşturabilirler.

İşte bunun için robotaksiler çağını ulaşımda paradigma değiştiren çağ olarak niteliyoruz. Artık ulaşımda hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. Buna hazır olalım.

www.ibrahimaybar.com.tr

ibrahim.aybar@paylasimekonomisidernegi.org

ibrahim.aybar@vesiile.com